

LA QUOTIDIANA

Editura: Samedia Press AG

Editor: Hanspeter Lebrument

CEO: Thomas Kundert

Editura Samedia

Via Sommerau 32, 7007 Cuira;

tel. 081 255 50 50,

mail: verlag@samedia.ch

Redacziun responsabla:

Fundaziun Medias Rumantschas (FMR):

Schefredactor FMR: David Truttmann (dat)

Substituts schefredactor FMR:

Hans Huonder (hh), Sandro Buchli (sb)

Redacziun FMR:

Augustin Beeli (abc), Andreas Cadonau (ac),

Daniela Derungs (dd), Flurin Andry (fa, correctorat),

Gabriela Desax (gd, correctorat),

Madlaina Capeder (mc, correctorat),

Annatina Filli (afi), Nadja Lucchinetti (nl),

Susi Rothmund (sr), Andri Netzer (an),

Sandra Balzer (sab), Martin Gabriel (mg),

Tanja Jäger (tj).

Adressas redacziunalas:

FMR Fundaziun Medias Rumantschas,

Via da Masans 2, 7000 Cuira, 081 544 89 10

mail: redacziun@fmr.ch

secretariat: 081 544 89 11

www.fmr.ch

Servetsch d’abunents e da distribuziun:

Via Sommerau 32, 7007 Cuira,

tel. 0844 226 226,

mail: abo@samedia.ch

Inserats:

Samedia Promotion,

Städtlistrasse 12, 7130 Glion

tel. 081 920 07 17, fax 081 920 07 18,

mail: ilan.z.inserate@samedia.ch

La Quotidiana cumpara tschintg giadas ad emna

Ediziun derasada, Südostschweiz cumplet:

66 466 exemplars (WEMF, 2021)

Derasaziun: 115 803 lecturas e lecturs

(MACH-Basic 2021-1)

La Samedia Press AG è possessura dals titels

«Fögl Ladin», «Gasetta Romontscha», «Casa

Paterna/La Pünt» e «La Vusch da Surmeir».

Pretschs d’abunaments sut:

www.suedostschweiz.ch/aboservice

Communicaziun da participaziuns considerablas

sin fundament da art. 322 CP:

nagin

© Samedia

Ils da Flem ella Cuort Ligia Grischa

A caschun dalla radunonza annuala haveva la Cuminonza Romontscha Flem decidiu da far ina excursiun el Museum Sursilvan Cuort Ligia Grischa a Trun. Sonda vargada eisi stau aschi lunsch. In triep commembras e commembers ei serimnaus avon la Casa Melna da Flem.

La suprastonza dalla Cuminonza ha beneventau ils presents ed organisau lur transport. Arrivai a Trun ella Cuort Ligia Grischa han las visitadras ed ils visitaders stuui mussar il certificat da Covid e la carta d’identitad. Lu ha la guida *Olivia Pfister* saviu menar ils hosps ella secunda alzada dil baghetg. Gia l’entrada, ils zullers e las scalas han dau da sentir alla gruppa ch’ella ei serendida en in baghetg historic. Entrond ella sala da dertgira ha beinenqualin smarvegliau tgei rihezia historia ch’ei zuppada en quei liug. Giud las preits miran uoppens dallas famiglias dils politichers digl intschess dalla Ligia Grischa tochen sil gi dad oz. Suentar igl emprem smarvegl ha Olivia Pfister dau ina introducziun el baghetg e sia historia, els maletgs ed ellas decoraziuns dalla sala e pli tard ella veta ed ella exposiziun actuala davart Alois Carigiet. Lu ha ella menau ils hosps en differentas stanzas e fatg attent a plirs exponats. Ils hosps han per part buca saviu e vuliu desister da pren-

der a casa regurdientschas dil baghetg e dils exponats, secapescha mo en fuorma da fotografias, fatgas culs telefonins. Suentar la guidata han biars era priu la caschun dad ir libramein e guder l’exposiziun stabla dil museum.

Alla fin dil program han ils hosps gu- diu in bien puschegn ella Casa Tödi. Els ein selegrai dad ina gada saver discuorer denter ils da Flem mo romontsch. Las tematicas han buca muncau. Sper il smarvegl sur dil baghetg dalla Cuort Li- gia Grischa e ses exponats han il lungatg romontsch cun sias differentas varts ed aspects persunals dominau las discus- siuns. Mirond anavos sin quella biala excursiun ein las participontas ed ils participonts turnai a casa, satisfatgs ed enrihi culla buna marena e simpatics discuors denter amitgas ed amitgs dil lungatg romontsch.

Giosch Gartmann, Flem

La guida Olivia Pfister ha referiu davart la historia dalla Cuort Ligia Grischa a Trun.

Ils participonts e las participontas dall’excursiun.

FOTOS MAD

SPITAL REGIONAL SURSELVA

Giubilar

Il Spital Regional Surselva gratulescha als giubilar e giavischa era vinavon bien success e bia plascher per la lavur. Nus gratulein da cor.

Spital regional Surselva

30 onns
Barbara Lechmann-Rigert

20 onns
Gerhard Lichtenwalder
Peter Thoma

10 onns
Denise Caduff-Alig
Claudia Pally-Lutz
Regula Weidkuhn

Voss «orizonts»

La gasetta La Quotidiana porscha ina pagina cun il titel «Orizonts», la quala dat spazi a contribuziuns era da lecturas e lecturs, vul dir ina pagina cun auters u ulteriurs orizonts, sper quels da redactu- ras e redactors da la FMR. Sin ils «Ori- zonts» duain avair plazza brevs, opini- uns, artitgels da forum, necrologs, foto- grafias commentadas, gratulaziuns etc.

Las contribuziuns ston esser si- gnadas cun num da l’autur u da l’au- tura. I vegnan publicadas mo contri- buziuns scrittas en lingua rumantscha

e talas che sa tegnan vi da simpels principis da la buna maniera. Las con- tribuziuns na vegnan betg indemnisa- das cun in onurari. La redacziun FMR selectescha, curregia e redigia tenor basegn e las impaginescha sin ils «Ori- zonts» da La Quotidiana. La redac- ziun da la FMR sa legra da vossas con- tribuziuns! (fmr)

Vossas contribuziuns pudais trametter a la redacziun FMR: redacziun@fmr.ch ubain per posta FMR, Fundaziun Medias Rumantschas, Via da Masans 2, 7000 Cuira.

EN MEMORIA

Paul Mathias Cathomas (1938–2021)

Paul Mathias Cathomas fuva in grond raquintader e construiider. El construe- va buca mo nums, schizun cuntrada construeva el. Sia Greina era buca la Greina officiala, fuva era buca la Greina da maletgs els numerus cudischs sur da quella cuntrada. Sia Greina era quella da tgamins e culuars, da siaras e stretgs, aber era la Greina cun ses plauns e dutgs e meanders e trutgs.

Sche ti mavas cun el, sche savevas ti es- ser segirs da mai vegnir ord trutg, saveva ei esser nebla ni neiv ni tgei ch’ei leva. El mava sc’in’ura, adina ordavon, paupra sche ti fusses vargaus. El fuva quel che menava e fertig. Mo dil tgaun acceptava el, sche quel vargava. Matei perquei che lez turnava adina puspei anavos. Gnanc cun la buis astgavas ti ir ordavon sco giu- ven catschadur. El veva cun ina egliada tut sut controlla.

Aschia eran nus i inagada suenter camutschs ella Val Canal. Il tschiel era bi blaus. Il barometer era giu tocca- dem. Zatgei era ell’aria. El veva emper- mess da mussar a mi co ins mondi a siet en quella val legendara. Quei era siu territori preferiu cu el mava aunc sez a catscha. Cun la catscha veva el calau cura che la lescha ei vegnida pli e pli strubegiada. En Val Canal a catscha ha el priu auters catschadurs per cu el ei buca pli ius sez suenter camutschs. Avon era quei siu territori privat. Bas- ta, nus essan i en Val Canal, serabi- tschai sil Péz Canal, dai giu sil gla- tscher, i suenter il lag dil Terri si e si e sur la Fuorcla dil Terri e semudergiai si

Paul Mathias Cathomas (1938–2021).

FOTO MAD

sum Blengias dad ina spunda tessaglia ora encenter la Fuorcla Melna. Ed amiez la tessaglia – ins saveva strusch star sin peis – ei miu menader staus tut- tenina eri ed ha detg sco orda tschiel rut: «Ussa sas ti daco ch’ins di ’zacher- blengias». Quei ei stau la lecziun da

quei di. Camutschs vevan nus viu to- chen ussa mo in buc e saviu far nuot, perquei che nus vevan buca la caura.

Il tschiel era aunc adina blaus. Nus es- san dai sur la Fuorcla Melna sisum la Val Canal e spitgau, e tuttenina vegn ina star- gella a segenond encenter a nus. E Paul

Mathias fa si per mei dad ault e festiv, tgei scandal ch’ei seigi da sittar tals animals innocents. La stargella ei balluccada tut surstada sper nus ora.

Vegnend per da tuorbel ord la Val Ca- nal per ir dil plaun la Greina ora era l’au- ra semidada radicalmein: Ei entschiva a

never sco da Nadal, ed avon nus ellas plauncas pastgava pacificamein ina mun- tanera camutschs. Spert fa Paul Mathias dar mei la darvena e fa ora ina caura e su- enter in mument: «Quei cheu schein nus grad eri. Vegnin en damaun marvegl da stgir denter quels camutschs e lu dat ei catscha.» La damaun dallas quater cu jeu hai cuchegiu dad esch ora era ei curon- ta centimeters neiv sin meisa avon tegia. Paul Mathias damonda ord la treglia: «Co vesa ei ora?» E sin mia risposta vegn il camond: «Durmir vinavon!»

Seregurdond da Paul Mathias Catho- mas vegnan adina aventuras e trutgs en- damen. Buca trutgs marcai cun alv e tgietschen, trutgs da camutschs e da nu- orsas e trutgs privats che mo el enconu- scheva. Quels vevan era nums specials ch’el veva dau ad els tenor sia fantasia. Quels nums interessavan buca propi mei. Mei interessava sia fantasia, sias historias cumbinadas cun quels nums. Zatgei veva el adina da raquintar. Hi- storias fuvan sia specialitad. Savens las medemas, denton lungurus vegneva ei mai da tedlar, pervia da co el raquinta- va. Gie, ins vegneva tschaffaus da sias historias e leva magari tedlar siu ruscha- nar, sia vusch mo per udir il tun, mo per veser la mimica da sia fatscha.

Car Paul Mathias, cu nus seregurdein da tias historias, eis ti immediat presents. Ti vivas cun ellas en nossa memoria.

Leo Tuor